

dilexit, CHRISTI testimonio, multum. Et nos ergo illius exemplo eum, quem dilexit, multum diligamus, & nos mutuò propter ipsum: ac miseratione CHRISTI, ut & ipsa præacti & allecti, & dominum fide cognoscentes, domum in qua ipse nunc recumbit adeamus, quæ est sancta catholica ecclesia. Stemus retro secus pedes eius, lachrymis eos rigemus, osculemur, & ungamus: & si possimus ad altiore vitam surgere, non solum aquam pedibus, sed & oleum capiti, & osculum sanctum sancto ori eius demus, eiq; toto spiritu uniamur, Patrem misericordiarum per ipsum, et cū ipso in spiritu suo laudantes, & honorificantes, & glorificantes: quæ unum solum, & uerum deum discretionem incōfufum, & substantia indiuisum, decet omnis laus, et honor & gloria in omnia seculorum secula. Amen.

CAPVT OCTAVVM.

74

Factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella, prædicans & euangelizans regnum dei, & duodecim cum illo, & mulieres aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis & infirmitatibus: Maria, quæ uocabatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, & Ioanna uxor Chuzæ procuratoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis. Cum autem turba plurima cōueniret, & de ciuitatibus properarent ad eū, dixit per similitudinem: Exiit qui seminat, seminare semen suum. Et dum seminat, aliud cecidit secus uiam, & conculcatum est, & uolucres cœli comederunt illud. Et aliud cecidit supra petram, & natū aruit, quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter spinas, & simul exortæ spinæ suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonā, & ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens, clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis, ut uidentes non uideant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola. Semen, est uerbum dei. Qui autem secus uiam: hi sunt qui audiūt, deinde uenit diabolus & tollit uerbū de corde eorū, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petrā, qui cum audierint, cum gaudio suscipiūt uerbum: & hi, radices non habent, quia ad tempus credūt, & in tēpore tentationis recedūt. Quod autem inter spinas cecidit: hi sunt qui audiērūt, & à solitudinibus & diuitiis, & uoluptatibus uitæ eūtes suffocantur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono & optimo audientes, uerbum retinent, & fructum afferūt in patientia. ¶ Nemo autem lucernam accēdens, operit eum uase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrū ponit, ut intrantes uideant lumē. Nō est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditū, quod non cognoscatur, & in palā ueniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enī habet, dabitur illi: & quicūq; nō habet, etiā quod putat se habere, auferetur ab illo. ¶ Venerunt autem ad illum mater & fratres eius, & non poterant adire eum præ turba. Et nunciatum est illi: Mater tua & fratres tui stant foris, uolentes te uidere.

te uidere. Qui respondens dixit ad eos: Mater mea & fratres mei, hi sunt, qui uerbum dei audiunt & faciunt. ¶ Factum est autem in una dierum, & 77 ipse ascendit in nauiculam, & discipuli eius, & ait ad illos: Transfrememus trans stagnū. Et ascenderunt. Et nauigantibus illis, obdormiuit: & descendit procella uenti in stagnū, & compellabantur & periclitabantur. Accedentes autē suscitauerunt eū, dicentes: Præceptor, perimus. At ille surgēs, increpauit uentum & tempestatem aquæ: & cessauit, & facta est trāquillitas. Dixit autem illis: Vbi est fides uestra? Qui timentes mirati sunt, adinuicem 40 dicentes: Quis putas hic est? quia & uentis & mari imperat, & obediunt ei. ¶ Et nauigauerunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. 78 Et cum de naui egressus esset ad terram, occurrit illi uir quidam, qui habebat dæmonium iam temporibus multis, & uestimēto nō induebatur, neq; in domo manebat, sed in monumentis. Is ut uidit IESVM, procidit ante illū, & exclamās uoce magna, dixit: Quid mihi & tibi est IESU fili dei altissimi? Obsecro te ne me torqueas. Præcipiebat enī spiritui immūdo, ut exiret ab homine. Multis enim tēporibus arripiebat illū: & uinciebatur catenis, & compedibus custoditus, & ruptis uinculis agebatur à dæmonio in deserto. Interrogauit autem illum IESVS, dicēs: Quod tibi nomen est? At ille 50 dixit: Legio. quia intrauerāt dæmonia multa in eum. Et rogauerunt illum, ne imperaret illis ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum multorū pascentium in monte, & rogabant eū, ut permitteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. Exierunt ergo dæmonia ab homine, & intrauerunt in porcos: & impetu abiit grex per præceptum in stagnum, & suffocatus est. 55 Quod ut uiderunt factum qui pascebāt, fugerunt, & nunciauerunt in ciuitatem, & in uillas. Exierūt autem uidere quod factum est, & uenerūt ad IESVM: & inuenerunt hominem sedentē à quo dæmonia exierāt, uestitum, ac sana mente ad pedes eius, & timuerunt. Nunciauerūt autē illis, & qui uiderāt, quomodo sanus factus fuisset à legiōe. Et rogauerūt illū omnis multitudo regionis Gerasenorum, ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autē ascendēs nauim, reuersus est. Et rogauit illū uir à quo dæmonia exierant, ut cū eo esset. Dimisit autem eum IESVS, dicens: Redi in domū tuam, & narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per uniuersam ciuitatem, prædicans quanta illi fecisset IESVS. ¶ Factū est autem cū rediisset 79 IESVS, excepit illum turba. Erant autem omnes expectātes eum. Et ecce uēnit uir cui nomen Iairus, & ipse princeps synagogæ erat, & cecidit ad pedes IESU, rogās eū, ut intraret in domum eius: quia unica filia erat ei ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et contigit dum iret, à turbis comprimebatur. Et mulier quædā erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, 70 quæ in medicos erogauerat omnē substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: accessit retro & tetigit fimbriam uestimenti eius: & confestim stetit fluxus sanguinis eius. Et ait IESVS: Quis est, qui me tetigit? Negantibus autē

omnibus, dixit Petrus, & qui cū illo erāt: Præceptor, turba te comprimūt & affligunt, & dicis, quis me tetigit? Et dixit IESVS: Tetigit me aliquis, nam & ego noui uirtutem de me exiisse. Vidēs aut mulier, quia non latuit, 75 tremens uenit, & procidit ante pedes eius: & ob quam causam tetigerit eū, indicauit coram omni populo, & quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia, fides tua saluā te fecit: Vade in pace. Adhuc illo loquente, uenit quidā ad principem synagogæ dicens ei, quia mortua est filia tua, noli uexare illum. IESVS autem audito hoc uerbo, respondit patri puellæ: 80 Noli timere, Crede tantum, & salua erit. Et cū uenisset domum, nō permisit intrare secū quenquā, nisi Petrum & Iacobum, & Ioannē, & patrē & matrem puellæ. Flebant autem omnes, & plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere: Non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum, scientes quia mortua esset. Ipse autē tenens manum eius clamauit, dicens: Puel- 85 la, surge. Et reuersus est spiritus eius, & surrexit continuò. Et iussit illi dare manducare Et stupuerunt parentes eius, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

ANNOTATIONES BREUES LI. CIRCA LITERAM CAP. VIII.

1	per ciuitates et castella κατὰ πόλιν & κάμην	24	qui ad optimo ἀγαθῆ positiuum.	37	furgens, ἐγερθεὶς experrectus
	per singulas ciuitates & castella		subtus subter	40	mari τῆς ὑδατι aquæ
7	& de ciuitatibus ἐν τῶν κατὰ πόλιν	25	in palam ἐν φανερόν	41	Gerasenorum, τῶν γαδαρηνῶν Gadarenorū. et infra.
	& de singulis ciuitatibus	28	in propatulum, in apertum	42	quidam * ἐκ τῆς πόλεως ἐ ciuis
8	quæ seminatur, feminare ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν		quid ὡς	43	dæmonium (tate δαμόνια plurale.
	feminās, ut seminaret		quomodo	45	iam ἐκ
9	dum seminatur, ἐν τῆ σπείρειν	28	Qui enim ὅς γ' ἐὰν (tib⁹,	45	à
	dua feminabat		illi * λεγόντων dicē	47	arripiebat συνεπλάκειν
10	supra ἐπὶ	28	Quicumque enim ἐκ πολλῶν	47	corripuerat
	super	31	in nauiculam, ἐκ πολλῶν	48	deserto τὰς ἐρήμους plurale.
14	discipulū eius, * λέγοντες dicentes.	34	in nauim ἀνήχθησαν	53	ergo ἀ
15	mysterium τὰ μυστήρια plurale.		ascenderunt. ἀνήχθησαν	56	autem ut uiderent
19	Nam qui supra ὅτι δὲ ἐπὶ	35	recesserunt	59	à legione. ἀ δαμονιῶν
	Qui autem super		compellebantur συνεπλάκουντο		à damonijs
20	radices ρίζαν	36	complebantur		
	singulare.		Præceptor, ἐπιστάτα ἐπιστάτα		
20	quia ad ὅτι πρὸς	37			

60	à dæmonijs agitatus regionis τῆς περιχώρου	74	insumpserat affligunt ἀποβλήσουσι	80	magistrum audito – hoc uerbo patri puellæ αὐτῷ λέγων
67	circumiacētis regionis unica μονογενῆς	75	afflictant nam – &	80	illi dicens.
68	moriebat. – Et cōtigit	76	ante pedes eius αὐτῷ	82	intrare – secum
68	à turbis cōprimebatur οἱ ὄχλοι συνέπιπτον αὐτῷ	77	indicauit * αὐτῷ ei	84	mortua – puella
69	turbæ suffocabāt eum quædam erat οὐσα	78	dixit ei. * θαροῦ Cōfide	85	Ipse autem * ἐκβαλὼν ἔξω πάντα
70	quæ erat erogauerat πρὸς ἀναλώσεσθαι	79	ad principē synagogæ παρὰ τῷ ἀρχισυναγώγου	86	reuerfus est ἐπέστρεψέ
		80	à principe synagogæ illum. ἐν δὲ δάσκαλον	87	conuerfus est manducare ad manducandum

COMMENTARIUS IN CAPVT OCTAVVM.

Bi peractum est hoc de peccatrice & phariseo mysterium, quod solus 74
narrat Lucas, idem subdit, quid subinde dominus fecerit, dicens. ¶ Et
factum est deinceps, & ipse iter faciebat per ciuitates & castella, prædi-
cans & euangelizans regnum dei, & duodecim cum illo, & mulieres
aliquæ, quæ erant curatæ à spiritibus malignis & infirmitatibus, Maria
quæ uocatur Magdalene, de qua septē dæmonia exierāt, & Ioanna uxor Chuzæ pro-
curatoris Herodis, & Susanna, & aliæ multæ quæ ministrabant ei de facultatibus su-
is. Cum autem turba plurima conueniret, & de ciuitatibus properarent ad eum, di-
xit per similitudinem. Exijt qui seminat, seminare semen suum. Et dum seminat, aliud
cecidit secus uiam, & conculcatum est, & uolucres cœli comederunt illud. Et aliud ce-
cidit supra petram, & natum aruit: quia non habebat humorem. Et aliud cecidit inter
spinas, & simul exortæ spinæ, suffocauerunt illud. Et aliud cecidit in terram bonam,
& ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens, clamabat: Qui habet aures audien-
di, audiat. Interrogabant autem eum discipuli eius, quæ esset hæc parabola. Quibus
ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni dei: ceteris autem in parabolis, ut
uidentes non uideant, & audientes non intelligant. Est autem hæc parabola. Semen
est uerbum dei: Qui autem secus uiam: hi sunt qui audiunt, deinde uenit diabolus, &
tollit uerbum de corde eorum, ne credentes salui fiant. Nam qui supra petram, qui
cum audierint, cum gaudio suscipiunt uerbum: & hi, radices nō habent, quia ad tem-
pus credunt, & in tempore tentationis recedūt. Quod autem in spinas cecidit: hi sunt
qui audierunt, & à sollicitudinibus, & diuitijs, & uoluptatibus uitæ euntes suffocan-
tur, & non referunt fructum. Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bo-
no & optimo audientes uerbum retinent, & fructum afferunt in patientia. ¶ Mulie-
res quæ à Galilæa sequebantur dominum, à spiritibus immundis liberatæ, & poten-
tes matronæ, hæc erant Maria Magdalena, à qua dominus septem eiecerat dæmonia,
Ioanna uxor Chuzæ procuratoris & cōmissarij Herodis, & Susanna, & multæ aliæ:
inter quas erant matres apostolorum, Maria uxor Cleophæ, & Salome uxor Zebe-
dæi: illa, mater Iacobi Simonis & Iudæ: ista Iacobi & Ioannis. Tales erāt, & quæ con-
tionibus eius aderāt, & quæ toto mentis affectu ei ministrabant. Et congregatis ex

omni ciuitate ad se populus, dominus locutus est eis, & hoc in Galilæa: quia ex Matthæo, populus stabat in litore secus mare, & dominus conscensa nauis, hanc & alias multas loquutus est eis parabolis. At neq; in Samaria, neque in Iudæa est mare. Qui exijt ut seminaret semen suum: ipse erat qui è sinu patris, qui in cœlis est, in terram ueniens exierat ad seminandum uitæ æternæ uerbum, quod est sanctum, & quod solum saluat animas, euāgelium. Et hæc parabola à Matthæo posita est capite tertio decimo, numero centesimo uigesimo septimo. Et explicatio domini interrogantibus discipulis illic adhibita, numero 130. & à Marco capite quarto, numeris uigesimo, & 21. Et cum dicitur, Qui autem secus uiam: subaudiendum est, seminati sunt, siue semen receperunt: seminatur enim & uerbum quod recipitur, & id quod recipit illud: ut & triticum quod suscipitur, & terra cui illud mandatur, seminari dicuntur. Porro ubi habetur, Quod autem in spinas, id est inter spinas cecidit, hi sunt qui audierunt: quod apte apud nos referri uidetur ad semē: etsi Græce nihil habeat in ipsa litera ad quod referatur, cum σπέρμα & λόγος, id est semen & uerbum, masculina sint, & neutrum: quare perinde inde fuerit ac si dicamus, id autem quod inter spinas cecidit, subaudiendum quoque est, qui receperunt: ut sic intelligamus, Qui autem id quod in spinas cecidit, receperunt, hi sunt qui audierunt: sed à sollicitudinibus, & diuitijs, & uoluptatibus uitæ euntes suffocantur. Similiter & de eo, Quod autem in bonam terram, dicendum est. Cætera hęc intelligenda sunt, ut & in Matthæo capite, & numero præactis. Huic parabolæ & eius explanationi subdit Lucas aliam de lucerna accensa, quæ non debet contegi uase;

75 " id est poni sub modio, dicens. ¶ Nemo autem lucernam accendens operit eam uase,

" aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes uideant lumen.

" Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur & in palam ueniat. Videte ergo quid audiatis. Qui enim habet, dabitur illi: &

" quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. ¶ Lucerna anima fidelis est: Lumen eius, doctrina uitæ, uerbum dei, lex gratiæ. Qui accendit, dominus noster IESVS CHRISTVS, qui est lux uera, quæ illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Abscondit eam, qui sine usu retinet ociosam, aut incuria tanquam & dei & uerbi eius oblitus, elabi ac euanescere finit. Operit eam uase, quando caro opprimit spiritum. Ponit subtus lectum, quando uoluptates & carnis illecebræ, & animam perdunt & lumen dei extinguunt. Candelabrum, sancta congregatio super quam diuinum lumen ponitur. Domus, ecclesia uniuersalis. Intrantes, ad fidem uenientes, aut qui tum primum fide illuminantur. Et hanc parabolam habet Matthæus capite quinto, numero trigesimo quinto, & Marcus capite quarto, numero uigesimo secundo. Sed præponit Matthæus parabolam de ciuitate, quæ abscondi non potest, supra montem posita: & merito quidem abscondi non potest. Nam si ciuitas hæc ecclesia CHRISTI est, mons autem supra quem posita est CHRISTVS dominus, ut illic dictum est (alioqui enim ecclesia non est, nisi supra ipsum posita sit) quomodo abscondi posset, quin ecclesia CHRISTI esse cognosceretur? Nam si sit supra CHRISTVM posita, in ea lucent fides, tota in CHRISTO fiducia, & charitas. In ea sunt pauperes spiritu, mites, lugentes dei ignorantiam: id est eos qui deum CHRISTVM que ignorant: sitientes iustitiam eius, misericordes, munda corde, pacifici, in persecutionibus patientes: diuino lumini, id est euangelico, alienum lumen non admiscentes: & pro igne altaris, qui est charitas CHRISTI dei, alienum ignem ceu Nadab & Abiu in acerram cordis non imponentes. In ea, spiritu dei aguntur. In ea, qui uiuunt, spiritu CHRISTI, non suo uiuunt. In ea, qui uiuunt, deo, non sibi, nec mundo uiuunt. In ea denique non caro, sed spiritus uiuic: caro autem mortua est. Qui ergo fieret, ut in tanta imitationis CHRISTI luce,

in tanta,

Ioan. 1.

Leui. 10

in tanta, ut sic dicam, christiformitate, abscondi posset ciuitas: Quod si qui forte se dicerent ecclesiam, & non essent supra montem CHRISTVM, sed potius in quodam immani præcipitio positi: abscondi identidem non possent, quandoquidem essent illi omnino oppositi, dicente ad Timotheum apostolo: Similiter & facta bona manifesta sunt, & quæ aliter se habent, abscondi non possunt. Ut ergo abscondi non potest ciuitas supra montem posita, neque etiam lucerna supra candelabrum posita. Sed hoc de candelabro, peculiare: illud de ciuitate supra montem, uniuersale. Hoc de membris, illud de fundamento atque capite, & insuper uniuerso corpore. Quod autem subditur: Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur & in palam ueniat. hoc ait dominus de parabolis, quæ tunc occultæ erant & absconditæ, quarum mysteria reuelatasque intelligentias tandem in apertum uenire uolebat. Et id habet Matthæus capite 10. numero nonagesimo septimo, et Marcus capite quarto, numero 22. Cæterum huic particulæ, Qui enim habet, dabitur illi: & quicumque non habet, etiã quod putat se habere, auferetur ab illo: respondentem ponit Matthæus capite tertio decimo, numero 28. & Marcus capite 4. numero uigesimo secundo. Deinde subiungit Lucas de matre domini, & ijs qui fratres eius nuncupantur: cum tales secundum carnem non essent, dicens. **Venerunt autem ad illum mater & fratres eius, & non poterant adire eum præ turba. Et nunciatum est illi, Mater tua & fratres tui stant foris, uolentes te uidere. Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea & fratres mei, hi sunt qui uerbum dei audiunt, & faciunt.** **Venerunt ad illum & mater & necessarii eius, quando nunciatum fuit eis ipsum esse extra se: siue ut uisum est interpreti Marci, quod in furorem uersus esset: quanquam mater nihil tale euenisse illi uerebatur, ut quæ diuinitatis eius erat conscia, tamen si fratres, id est propinqui eius, sed magis ut putabãt, quàm reuera erant: quia adhuc carnales erant, & eos diuinum latebat mysterium, ne ita esset timere potuerunt. Erat autem tunc in aliqua domo cum discipulis: sed sic irruente ac comprimente turba, ut ne panem quidem, ex Marco, manducare possent: sed melius cibo spiritus illic pascebantur, quàm quocunque pane corporali: unde illis præfente domino, qui dat escam omni carni, non erat timendum: quo neque mater, neque necessarii eius subintrare potuerunt. Quod in Marco capite tertio, numero 19. uisum est. Sed & officiosam matrem, & qui uocabantur fratres (qui pia secundum sensum carnis suæ sollicitudine ad eum uenerant: non tam causa loquendi, quàm inde illum extrahendi, quod ex Marco apertius dinoscitur) uenisse ponit etiam Matthæus capite duodecimo, numero 125. In quibus locis dictum est dominum sua responsione non paruifecisse matrem, sed maxime omnium extulisse se, & matrem approbasse: etsi paruifacere potuit officium, quod illi sui ex ignorantia præstare uolebant, quo & ipsa sapientissima mater sciebat eum non egere. Approbavit itaque matrem, quod & hic quoque facit: cum maxime omnium ipsa & uerbum dei audierit & fecerit: quæ insuper & ipsum, qui est secundum essentiam dei uerbum, in suo uirgineo utero portauerit, & suis uirginibus aluerit: qui & adhuc erat sua tota cura, suaque tota, sed in spiritu, scientia, & ueritate sollicitudo. Sed fuit ne id in Nazareth: Non uidetur. Quandoquidem etiam ex Marco, non procul erat à mari. Nazareth autem haud parum distat ab illo. Sed quid: Mater talẽ filiũ non sequeretur, cum et Maria Magdalena, & Ioanna, & Susanna, & matres apostolorum eum sequerentur: & magis omnibus illis in spiritu, ut diuine magis amans, quàm humane: nam ubi diuinus amor adest, si lege naturæ adest humanus, humanum diuinus offundit, et absorbet, ut lux solis in meridie lucẽ stellarum. Sic de uirgine deo plena nobis cogitandum. Sed & uicinum mare fuisse, satis indicat Lucas, cum protinus subdit, eo dormiente in nauĩ, tam ualidam factam pro cella m, ut maximo periclitationis metu, nauitæ &**

1. Tim. 5.

76

Psal. 135.

- 77 » discipuli quaterentur, dicens. ¶ Factum est autem in una dierum, & ipse ascen-
 » dit in nauiculam & discipuli eius, & ait ad illos: Transfretemus trans stagnū. Et ascen-
 » derunt. Et nauigantibus illis, obdormiuit: & descendit procella uenti in stagnum, &
 » complebantur, & periclitabantur. Accedentes autem suscitauerunt eum, dicentes:
 » Præceptor, perimus. At ille surgens, increpauit uentum & tempestatem aquæ: &
 » cessauit, & facta est tranquillitas. Dicit autem illis: Vbi est fides uestra? Qui timen-
 » tes mirati sunt adinuicem dicentes: Quis putas hic est, quia & uentis & mari impe-
 » rat, & obediunt ei? ¶ Stagnum hoc, est quod mare Tiberiadis dicitur, quod & Mat-
 » thæus & Marcus mare appellant. Et quod nostri codices habent, & compellebatur,
 » uitiū scriptorum est, dicendum que complebantur: quod ex Græco cognoscitur,
 » habente συνεπληροῦντο, id est complebatur, scilicet aqua. Porro quod geminatur præ-
 » ceptor præceptor, ἐπιστάτα ἐπιστάτα, quasi dicas præfecte præfecte: designatur &
 » profundus, opinione ipsorum, domini somnus, & urgens auxilij necessitas. Et hoc
 » quoque factum signum, positum est à Matthæo capite octauo, numero septuagesimo
 » moseptimo, & à Marco capite quarto, numero uigesimo quinto. Cæterum cum ad-
 » iicit hic: Vbi est fides uestra? quam particulam habet & Marcus, illos pusillæ fidei ar-
 » guit, qui timebant ne perirent ipso præsentem: quod minime timere debebant: cum
 » credere deberent, & deum & dei filium esse, qui posset & uellet eos saluare. Deins-
 » de subdit Lucas de dæmoniaco in terra Gerasenorum, à multitudine dæmoniorū li-
 » berato, dicens. ¶ Et nauigauerūt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. Et cum de nauī egressus esset ad terram, occurrit illi uir quidā qui habebat dæ-
 » monium iam temporibus multis, & uestimento nō induebatur, neque in domo ma-
 » nebat, sed in monumentis. Is ut uidit IESVM, procidit ante illum, & exclamans uo-
 » ce magna, dixit: Quid mihi & tibi est IESV fili dei altissimi? Obsecro te, ne me tor-
 » queas. Præcipiebat enim spiritui immūdo, ut exiret ab homīne. Multis enim tempo-
 » ribus arripiebat illū, & uinciebatur catenis, & compedibus custoditus, & ruptis uin-
 » culis agebatur à dæmonio in deserta. Interrogauit autem illum IESVS, dicens: Quod
 » tibi nomen est? At ille dixit: Legio. Quia intrauerunt dæmonia multa in eum. Et ro-
 » gauerunt illum, ne imperaret illis, ut in abyssum irent. Erat autem ibi grex porcorum
 » multorum pascentium in monte, & rogabant eum, ut permitteret eis in illos ingre-
 » di. Et permisit illis. Exierunt ergo dæmonia ab homīne, & intrauerunt in porcos.
 » Et impetu abiit grex per præceps in stagnum, & suffocatus est. Quod ut uiderunt
 » factum qui pascebant, fugerunt, & nunciauerunt in ciuitatem & in uillas. Exierunt
 » autem uidere quod factum est, & uenerunt ad IESVM, & inuenerunt homīnem se-
 » dentem, à quo dæmonia exierant, uestitum ac sana mēte, ad pedes eius: & timuerūt.
 » Nunciauerunt autem illis & qui uiderant, quomodo sanus factus esset à legione. Et
 » rogauerunt illū omnis multitudo regionis Gerasenorum, ut discederet ab ipsis, quia
 » magno timore tenebantur. Ipse autē ascendens nauim, reuersus est. Et rogauit illū
 » uir, à quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eū IESVS, dicens: Re-
 » di in domum tuam, & narra quanta tibi fecit deus. Et abiit per uniuersam ciuitatem
 » prædicans, quāta illi fecisset IESVS. ¶ Ex uerbis Lucæ id satis nobis inuitur, qua
 » ex parte sint Geraseni: nam è regione Galilææ, & ex parte orientis: cum ex Mar-
 » co liberatus à dæmonijs, prædicauerit gratiam sibi factā in Decapoli. Ciuitas ergo
 » Gerasenorum non procul distabat à stagno, id est mari Tiberiadis, & ex parte orien-
 » tis sita erat inter Tiberiadem & Decapolitanos. De Decapoli Hieronymus ubi agit
 » de locis Hebraicis, dicit regionem esse decem urbium trans Iordanem, circa Hip-
 » pum & Pellen & Gadaram. De Gadara autem, urbem esse trans Iordanem con-
 » tra Scythopolin & Tiberiadem ad orientalem plagam, sitam in monte, ad cuius ra-
 » dicez

dices aquæ calidæ erumpunt balneis de super ædificatis. Quod autem ea ciuitas non
 procul distaret à mari, indicium est præcipitatio illa repentina ingentis porcorum
 multitudinis in mare, quam & subulci uiderunt, & repente ciuibus nunciauerunt.
 Qui confestim egredientes, præ timore miraculi, rogauerunt dominum, ut egre-
 deretur à sinibus ipsorum. Cæterum quod dicitur, Dimisit autem eum IESVS:
 quod Græce dicitur, ἀπέλυσε δὲ αὐτὸν ὁ ἰησοῦς, perinde est ac ablegauit eum à se IESVS,
 non permisit secum abire. Porro hoc factum habet Matthæus capite octa-
 uo, numero septuagesimo octauo, & Marcus capite quinto, numero uigesimo se-
 xto. Mox subdit Lucas dominum fines eorum reliquisse, & in oppositam oram na-
 uigasse, dicens. ¶ Factum est autem cum redisset IESVS, excepit illum turba. 79
 Erant autem omnes expectantes eum. Et ecce uenit uir cui nomen Iairus: & ipse
 princeps synagogæ erat, & cecidit ad pedes IESV, rogans eum, ut intraret in domum
 eius: quia unica filia erat ei, ferè annorum duodecim, & hæc moriebatur. Et con-
 tigit dum iret, à turbis comprimebatur. Et mulier quædam erat in fluxu sanguinis
 ab annis duodecim, quæ in medicos erogauerat omnem substantiam suam, nec ab
 ullo potuit curari. Accessit retro, & tetigit fimbriam uestimenti eius: & confestim
 stetit fluxus sanguinis eius. Et ait IESVS: Quis est qui me tetigit? Negantibus au-
 tem omnibus, dixit Petrus & qui cum illo erant: Præceptor, turbæ te compri-
 munt & affligunt, & dicis, quis me tetigit? Et dixit IESVS: Tetigit me aliquis. Nam
 & ego noui uirtutem de me exisse. Videns autem mulier, quia non latuit, tremens
 uenit, & procidit ante pedes eius: & ob quam causam tetigerit eum, indicauit co-
 ram omni populo, & quemadmodum confestim sanata sit. At ipse dixit ei: Filia,
 fides tua te saluam fecit, Vade in pace. Adhuc illo loquente, uenit quidam ad prin-
 cipem synagogæ, dicens ei, quia mortua est filia tua, noli uexare illum. IESVS au-
 tem audito hoc uerbo, respondit patri puellæ: Noli timere, crede tantum, & sala-
 ua erit. Et cum uenisset domum, non permisit secum intrare quenquam, nisi Pe-
 trum, & Iacobum, & Ioannem, & patrem & matrem puellæ. Flebant autem om-
 nes, & plangebant illam. At ille dixit: Nolite flere, Non est mortua puella, sed
 dormit. Et deridebant eum, scientes quia mortua esset. Ipse autem tenens manum
 eius clamauit, dicens: Puella surge. Et reuersus est spiritus eius, & surrexit conti-
 nuò. Et iussit illi dare manducare. Et stupuerunt parentes eius, quibus præcepit
 ne alicui dicerent quod factum erat. ¶ Cum redisset inquit: sed quonam? In Ga-
 lilæam, quæ è regione Gerasenorum est sita: & maxime Capharnaum & Bethsai-
 da, quæ extremum occupant orientis ad lacum. Quod autem subditur de suscita-
 tione puellæ duodecennis, filia Iairi principis synagogæ: id habet Matthæus capi-
 te nono, numero octuagesimo secundo, & Marcus cap. 5. numero uigesimo septimo.
 Sed & historiam de muliere, quæ à fluxu sanguinis (quam plagam & flagellum su-
 stinuerat duodecim annis) sanata est: eisdem locis ac numeris tangunt Matthæus at-
 que Marcus. Neque ad ipsos hic adijcit Lucas. Et ita quæ morbo incurabili huma-
 na ope laborabat (nam plagas, id est flagella humanæ non curant medicinæ) sana-
 ta est, & mortua puella suscitata, id faciente domino: cuius uirtus omnem sanat lan-
 guorem, & qui solo uerbo instaurat uniuersa, & hoc bona uoluntate patris ætera-
 ni: cui per ipsum in spiritu sancto sit honor & gloria & potestas, in omnia seculo-
 rum secula, Amen.